UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Testibvs Cogendis, vel non. Titvlvs XXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

DE TESTIBVS COGENDIS, vel non.

TITVLVS XXI.

CAP. I.

In cauſa civili monendi & inducendi teſtes ſunt ad teſtificandum: & ſi ſe ſubtrahunt odio, gratia, &c. compelluntur.

Alexander III. *Papien. electo.*

CAuſam *a* matrimonii quæ inter M. mulierem & filium R. vertitur, commiſimus judicibus terminandam. Ideoque mandamus, quatenus teſtes ab utraque partium in ſuæ adſertionis teſtimonium invocatos, ne veritatem occultent, diligentius moneas & inducas. Si autem odio, vel gratia, vel timore ſe ſubtraxerint, eos ad ferendum teſtimonium coram præfatis judicibus, vel eorum *b* nuncio quem ad hoc miſerint, eccleſiaſtica diſtrictione compellas.

CAP. II.

Si teſtimonium eſt neceſſarium, compellendi ſunt teſtes ad illud ferendum, etiam per ſuſpenſionem, excommunicationis & depoſitionis ſententiam.

Idem *Presbyteris Pontiæ.*

CUm ſuper cauſa *c*, quæ vertitur inter Præneſtinen. Epiſcopum & Subl. Abbatem, ſit teſtimonium veſtrum neceſſarium: mandamus, quatenus perhibituri teſtimonium veritati, Apoſtolico vos conſpectui præſentetis. Si verò non veneritis, ſciatis vos ab officio & beneficio eccleſiaſtico Apoſtolica auctoritate ſuſpenſos. Et ſi nec ſic veneritis, excommunicationis ſententiam & depoſitionis poteritis formidare.

CAP. III.

Teſtis qui timore adverſa partis ſe ſubtrahit, teſtificari compellitur: idem etiam in criminali, ſecundùm communem intellectum: & ſi aliquid addit ad c. 1. ſup. eo. &c. dilectorum. infr. eod.

Idem *Genuenſi* d *Archiepiſcopo.*

SUper *e* eo: [1 *& infrà.*] Conſul. t. t. reſpond. quòd ſi factum eſt notorium, non eget teſtium depoſitionibus declarari; cùm talia probationem vel ordinem judiciarium non requirant. Verùm ſi non eſt notorium, & is, qui convenitur, factum negaverit, teſtes qui interfuerunt facto, monendi ſunt, non cogendi ad ferendum teſtimonium veritati. Niſi fortè timore adverſæ partis ſubtraxerit judici eos à ferendo teſtimonio revocari: Licet ad hoc paſſim poſſint *f* de juris humani rigore compelli.

[1 *Quod certificari deſideras, an cùm aliquis de aliquo facto manifeſto ad judicem convenitur, hi qui facto interfuerint, cogendi ſint ad ferendum teſtimonium veritati.*]

CAP. IV.

Compelluntur teſtes etiam in criminali, quos accuſatus malitioſe à cauſa ſubtraxit. hoc dicit, ſecundùm verum & communem intellectum. Abbas.

Idem.

PErvenit ad audientiam *g* noſtram, quòd cùm I. prior ſancti Laurentii coram te fuiſſet de ſimoniæ & adulterii crimine accuſatus, quendam, qui contra eum inducendus erat in teſtimonium, juramento adſtrinxit, ut non deponeret contra ipſum: *& infrà.* Nos igitur attendentes, quòd nemo debet adverſario inſtrumenta (quorum appellatione teſtes continentur) ſubtrahere: & quòd tam ille, qui ſubripit inſtrumenta, quàm qui adverſario parem *h* advocationis copiam ſubtrahit, iniquam oſtendit à ſe litem foveri, & experiri debet in ſe judicis auctoritatem eluſam: reſpondemus, ad detegendum tantæ fraudis & calliditatis commentum, ipſum teſtem meritò eſſe compellendum.

CAP. V.

Si res aliter probari non poteſt, etiam in cauſa criminali compellendi ſunt teſtes. h. d. ſecundùm lecturam notabiliorem.

Clemens III. *Segobienſi Epiſcopo* a.

PErvenit *b* ad nos, quòd cùm à laicis enormis & intolerabilis injuria clerico multis adſtantibus & videntibus inferatur, injuriantes in cauſam tracti negant ſe tantum facinus commiſiſſe: & cùm læſus eorum teſtimonio, qui præſentes extiterant, hoc probare deſideret, illi nolunt veritati teſtimonium perhibere: [1 *& infrà.*] Conſul t. t. r. quòd hi, qui de rebus eccleſiaſticis teſtificari recuſant, ſi aliter veritas nequiverit elici, ad illud ſunt per cenſuram eccleſiaſticam compellendi.

[1 *Sicq; fit ut eccleſiaſtica juſtitia depereat, & clericalis ordo vileſcat. Quia verò ſuper his tua nos duxerit ſi conſulendos.*]

CAP. VI.

Super conſanguinitate probanda cogendi ſunt teſtes. Ita communiter ſummatur. Sed Pannorm. non placet hoc ſummarium, & ideò ſummat ſicut. c. 1. ſuprà eod.

Idem.

CÆterùm, quòd ſuper *c* conſanguinitate cogendus ſit teſtis perhibere teſtimonium veritati, non dubitatur à nobis, cùm id tam jus ſcriptum approbet, quàm conſuetudo actibus utentium approbata *d*, ſi ipſum conſtiterit odio, vel gratia, veritatem ſupprimere, aut timore.

CAP. VII.

Teſtis ſynodalis, qui coram ordinario ſuper matrimonio depoſuit, non compellitur jurare ſuper eo coram delegato. hoc primò. Propter ſupervenientem infamiam, à teſtimonio repellitur. hoc ſecundò. Poteſt tamen ſi erravit, in continenti, non ex intervallo, dictum ſuum corrigere. hoc tertiò.

Celeſtinus III.

PRæterea ſi teſtes *e* publici, quos tua civitas nuncupat ſynodales, ſuper cauſam matrimonii coram te vel tuo capitulo ſemel teſtimonium reddiderint, non debent compelli, ut in præſentia alicujus delegati judicis ſuper eadem cauſa iteratò præbeant juramentum, dummodo aliter fiat fides judici delegato: niſi fortè articulus novæ quæſtionis emergat. Hujuſmodi *f* verò teſtes publico jure poſſunt propter infamiam à perhibendo teſtimonio removeri, ſi eam poſtquam in communi recepti fuerant, contigerit contraxiſſe. Quorum teſtimonia, ſi quandoque non ſtudiosè, ſed in proferendo erraverint, & ſe in continenti correxerint, reprobari non debent: ſecus autem erit, ſi correctioni ſuæ interpoſuerint intervallum.

CAP. VIII.

Cùm de fama vel vitio falſitatis inquiritur, cogendi ſunt teſtes. hoc dicit, ſecundùm Ioan. Andr. ſed ſecundùm Pannorm. nimis reſtringit textum.

Innocentius III. *Priori ſancti Fridiani, & Magiſtro P. canonico Piſano.*

SVper his *g*: *& infrà.* Cæterùm volumus & mandamus, ut ſuper inquiſitionis articulis, tam de fama electi, quàm literis contra eum ſub nomine longè majoris & ſanioris partis capituli deſtinatis, cogatis teſtes, qui nominati fuerint, perhibere teſtimonium veritati.

---

a *Cap. 1. eod. tit. in 1. compil.* Vid. Guid. Pap. hic. b *Dictio, verum, deeſt in vetuſt.* c *Cap. 3. eod. tit. in 1. compil. & poſt concil. Lateran. ſub. Alex. III. part. 8. c. 1.* d *al. Ianuenſ. alit. Ianuen. Epiſ.* e *Ca. 4. eod. titul. in 1. compil. & ca. 7. part. 8. poſt concil. Later. ſub Alex. III.* f *Dictio de, deeſt in vetuſtioribus.* g *Ca. 1. de praeſumpt. in 2. compilat.* h *parem advocationis ſeu defenſionis copiam, al. partem.*

a *Seboien. al. Gobien.* b *Ca. 1. eod. titul. in 2. compilation. Vid. Iul. Clar. in pract. crimin. §. Imp. quaeſtion. 24.* c *Ca. 2. eod. titul. in 2. compil.* d *Vid. text. in lib. 3. & ibi Cyn. C. quae ſit long. conſuetud.* e *Ca. 3. eod. titul. in 2. compilat.* f *Hujuſmodi verò teſtes publici, jurare poſſunt: & in paucis habetur ut in textu.* g *Ca. 3. titul. de accuſat. in 3. compilat. Adde hic Guid. Papa.*

CAP. IX.

Teſtes, qui ſe ſubtrahunt, etiam in criminali cogendi ſunt.

Idem *Archidiacono Mediolanenſi.*

CVm contra magiſtrum R. ſuper eo, quòd dicitur falſas de ſede Apoſtol. literas reportaſſe, ac per ſe vel procuratorem fuiſſe uſum eiſdem, tibi direxerimus ſcripta noſtra, poſtulaſti per ſedis Apoſtol. oraculum edoceri, utrum ſuper præfato vitio falſitatis teſtes compellere debeas nominatos. Nos igitur *a* reſpondemus, quòd teſtes prædicti, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, per cen. eccl. debes appel. remota, compellere veritati teſtimonium perhibere *b*.

CAP. X.

Non ſummatur propter varietatem lecturarum, nec etiam dividitur.

Honorius III. *Abbati S. Eugenii, & magiſtro G. canonico Senen.*

DIlectorum filiorum Vulterani capituli ex parte una, & Epiſcopi Vulterani ex altera procuratoribus in noſtra præſentia conſtitutis: [1 *& infrà.*] Teſtes qui fuerint nominati, præterquam ſuper criminibus (ſi ſe gratia vel timore ſubtraxerint, vel odio) per cenſuram eccleſiaſticam cogatis veritati teſtimonium perhibere.

[1 *Dil. fi. tit. SS. Coſmæ & Damiani Diac. Card. conceſſimus auditorem, coram quo cùm per conventionis & reconventionis modum ſuper diverſis capitulis, quæ ſub bulla noſtra vobis tranſmiſimus interclusa, lis fuerit legitimè conteſtata, &c.*] *ſic abſciſſum.*

CAP. XI.

Ad detegendam veritatem conjurationis coguntur ſocii, etiam jurati.

Idem *Epiſcopo Bonon. & magiſtro B.* c

VEnerabilis frater noſter Archiepiſcopus Ravennaten. propoſuit, quòd cives Cervicen. *d* cum M. & I. *e* quondam clericis eccleſiæ Raven. quandam præſumpſerunt conjurationem facere contra eum, nihilominus in detrimentum ejus dantes eis quandam pecuniæ quantitatem: & ad hæc celanda ſe adſtringentes vinculo juramenti, unde humiliter ſupplicavit, ut cùm cauſam ſuper his, & quibuſdam articulis vobis duxerimus committendam, & ipſe intentionem ſuam probare non poſſit, niſi teſtimonio civium prædictorum *f*, providere ei *g*, ne pro defectu teſtium pereat ſua juſtitia, dignaremur. Ideoque mandamus, quatenus monitione commiſſa per cenſuram eccleſ. appellat. remota cogatis illos quos videritis compellendos, ut ab hujuſmodi juramento abſolvant, quos idem Archiepiſcopus ad teſtimonium duxerit producendos: eos nihilominus (ſi ſe gratia, vel odio, vel timore ſubtraxerint) diſtrictione ſimili compellentes ad perhibendum teſtimonium veritati.

DE FIDE INSTRVMENTORUM.

TITVLVS XXII.

CAP. I.

Inſtrumenti exemplum non ſolenniter ſumptum, fidem non facit abſq; originali. h. d. ſecundùm ipſius mentem.

Gregorius *h.*

SI ſcripturam *i* authenticam non videmus, ad exemplaria nihil facere poſſumus.

CAP. II.

Corruit inſtrumentum ſi teſtes inſcripti deceſſerint, niſi ſigillum habeat authenticum, vel à notario ſit confectum.

Alexander III.

SCripta verò *a* authentica, ſi teſtes inſcripti deceſſerint (niſi per manum publicam facta fuerint, ut appareant publica, aut authenticum ſigillum habeant, per quod poſſint probari) non videntur nobis alicujus firmitatis robur habere.

CAP. III.

Reſcriptum Apoſtolicum propter raſuram, in loco non ſuſpecto, cenſetur vitioſum. h. d. ſecundum mentem.

Idem.

EX literis veſtris *b* accepimus, quòd cùm cauſa inter magiſtrum A. & R. ſuper capella de Ambria *c* vertitur, de mandato noſtro ſuſcepetis terminandam, præfatus R. literarum ſibi copiam fieri poſtulavit. Qui cùm eas argueret falſitatis, quia in narratione facti abraſæ ſunt, ubi ſcriptum eſt jura parochia [1 *& infrà.*] Dicimus, quòd propter abraſionem illam judicari falſæ non poſſunt, nec etiam haberi ſuſpectæ, præſertim cùm privilegia in poſſeſſionibus abradantur, & literæ in narratione facti (ſi erratum eſt) poſſint incunctanter abradi.

[1 *Nos autem inſpicientes literas veſtras.*]

CAP. IV.

Redarguenti privilegium de falſo, judex faciet illud exhiberi coram judice & paucis, & in loco congruo & ſecuro: & interim ſervatur ſententia lata per illud.

Idem *Eboracenſi* d *Archiepiſcopo.*

ACcepimus *e* literas, quas Abbas ſancti Auguſtini contra Cantuarien. Archiepiſcopum tranſmiſit: [1 *& infrà.*] Cùm privilegia non inſpecta non valeant argui falſitatis, & difficile ſit & *f* periculoſum ... dem Apoſt. exhiberi: præcipimus, ut vel exhibeant ... dem Archiepiſcopo in clauſtro prædictorum fratrum ... in alio loco congruo & ſecuro, uſq; ad nativitatem proximam ſancti Ioannis Baptiſtæ. Si verò nec venerit, nec ſufficientem reſponſalem miſerit, ei perpetuum ſilentium imponatis ipſa ulterius arguendi. Interim autem nolumus illa privilegia vacillare: ſed præcipimus ſententiam, quæ eorum obtentu ſuper ſtatu monaſterii lata eſt, inviolabiliter obſervari. *& infrà.* Iubemus etiam ut Archiepiſcopum in inſpectione privilegiorum ... minum numero faciatis eſſe contentum.

[1 *Nos itaq; attendentes tempus ad proſequendam appellationem præſcriptum nullatenus expectandum.*]

CAP. V.

Inſtrumentum vel privilegium, quo quis utitur coram adverſario integraliter legi debet: ſed ſolum illud capitulum, ... agitur, edi debet.

Celeſtinus III. *Abbati ſancti* g *Secundi.*

COntingit interdum *h*, ut dicitis, quòd ... cunque cum aliquo litem habetis, privilegium ... ſtrum adverſæ parti cogimini plenius exhibere ... accidit, quòd occaſione unius capituli, ſuper quo ... venimini, plurima litigia ſuſcitantur: [1 *& infrà.*] Conſul. tuæ taliter reſpondemus: ut quandocunque ... exhibendo privilegio, vel indulgentia, ſeu inſtrumento fueritis requiſiti, præſente judice, aut aliquibus ... dentibus viris deputatis ab ipſo, audiente parte ... ria tantummodo recitetur, ita quòd ſi tantùm ſuper ... capitulo *i* quæſtio fuerit, illud ſolummodo ... tur, & adverſæ parti copia ejus fiat.

a *Igitur taliter, &c.* b *Adde quòd jure civili multantur. conc. l. 1. ff. ſi quis jus dicen. non ob.* c *in quibuſdam, B. Epiſcopo.* d *Cormen. alit. Cerrien. alit. Tremen.* e *al. M. & L.* f *l. 1. C. de hæret. l. quotiens. ff. de quæſtion. & l. cum probatio. ff. de probat.* g *dictio, ei, deeſt.* h *lib. 2. epiſt. 3. cap. 42. regeſtri.* i *Cap. 1. eod. tit. in 1. compil.*

a *Cap. 2. eod. tit. in 1. compil.* b *Cap. 1. eod. tit. ...* c *Ambitiona. al. Alodon.* d *Male, Epiſcopo.* e *Cap. ... tit. in 2. compil. vid. Guid. Pap. hîc.* f *etiam.* g ... *Fromundi, & ejuſdem conventus.* h *Cap. 3. eod. tit. ... vid. Bart. & Bald. in l. fin. C. de prec. Imp. off. ... l. fi. C. de bon. jud. auct. poſſ. Felin. in c. 1. ... doct. in l. civile. ff. de leg.* i *articulo.*